

потенційної та реальної небезпеки, пов'язаної із виникненням стихійних лих, подій, спричинених руйнівними силами природи, технічними аваріями та іншими подіями, що виникли внаслідок цілеспрямованої діяльності людини. Добре організоване суспільство готове до функціонування у різних, нерідко екстремальних ситуаціях. Натомість обов'язком рятувальних підрозділів є володіння адекватними для кожної ситуації системними рішеннями, тобто відповідними правовими положеннями, силами і засобами, що створюють можливість ефективного кризового управління. Представлені синтетичним способом висновки з тренувань, введені у службу і роботу посадових осіб та працівників рятувальних підрозділів, полегшують дії в ситуаціях, визначених нормальними, та в екстремальних обставинах. Однак не можна виключити також інтуїтивні дії (уже визначені й нові) у різних ситуаціях. Безсумнівно, треба проводити тренування з метою вдосконалення заходів у сфері реалізації завдань на місці події та обігу інформації між різними відповідальними особами, а виявлені недоліки потрібно негайно враховувати в уже існуючій документації. Також після кожного тренування потрібно здійснювати детальний аналіз, на основі якого можна зробити висновки, які після їх втілення на практиці обов'язково вдосконалять уже існуючу систему. Також потрібно зауважити, що сучасне кризове управління найчастіше змагається із непередбаченими загрозами, поява котрих призводить до втрати відчуття безпеки. Середовище безпеки, яке постійно змінюється, змушує рятувальні підрозділи вести гнучку і динамічну політику, спрямовану на забезпечення громадянам цієї базової цінності. Вжиті заходи, скеровані на опанування ситуації, що склалася, або її уникнення чи мінімізації наслідків можливого виникнення, повинні бути рішучими, координованими та ефективними.

Література

1. Внутрішня безпека РП у системному трактуванні та у сфері завдань публічної адміністрації / за ред. Б. Вісьневські, С. Залевські, В.СА. – Бельсько-Бяла, 2006. – 236 с.
2. Дворецкі С. Загрози для державної безпеки / С. Дворецкі. – Варшава, 1994. – 168 с.
3. Качмарчик Б. Кризове управління у прикордонній службі / Б. Качмарчик, А. Швайца. – Краків, 2011. – 262 с.
4. Кожецькі К. Структура і функціонування підсистеми освіти керівних кадрів державної і муніципальної адміністрації / К. Кожецькі // Сучасні проблеми освіти в галузі безпеки / за ред. Р. Стемпень. – Варшава, 1999. – 236 с.
5. Малендовські В. Мир та міжнародна безпека / В. Малендовські. – Варшава, 1998. – 268 с.
6. Оптимізація процесів кризового управління / за ред. В. Хойнацькі, Б. Качмарчик. – Любань, 2011. – 236 с.
7. Пронько Й. Криза і управління / Й. Пронько, Б. Вісьневські, Т. Войтушек. – Бельсько-Бяла, 2007. – 238 с.
8. Словник польської мови. – Варшава, 1978. – Т. 1. – 328 с.
9. Стемпень Р. Сучасні проблеми освіти в галузі безпеки / Р. Стемпень. – Варшава, 1999. – 428 с.
10. Сьлядковські С. Екологічна безпека Республіки Польща / С. Сьлядковські. – Варшава, 2003. – 422 с.
11. Закон "Про кризове управління" від 26 квітня 2007 з пізнішими змінами.

Качмарчик Б., Когут Б. Совершенствование действий спасательных подразделений в области кризисного управления

Современные вызовы и угрозы угрожают, прежде всего, безопасности людей и окружающей среды, в которой они живут. Опыт прошлых лет указывает на то, что

основным пространством активности государственных учреждений, предназначенных для оказания помощи людям в условиях угроз, являются спасательные мероприятия. Они касаются двух основных отраслей, а именно – кризисного управления и общей безопасности. Анализ законоположений, действующих в Польше, указывает на возрастающую роль профессионального совершенствования должностных лиц и работников спасательных подразделений, как одного из основных определителей их эффективности. Наибольшее значение, ввиду сложного характера противостояния угрозам, имеет тренировка, поскольку ее предпосылка и характер являются наиболее приближенными к действиям в реальных ситуациях.

Ключевые слова: безопасность, угроза, спасательные службы, кризисное управление, защита населения, профессиональное совершенствование.

Kaczmarczyk Barbara, Kogut Boguslaw. Perfection of actions of rescue departments is in the field of crisis management

First of all, modern challenges and threats are threatened with safety of people and environment in which they live. The experience of the last years shows that rescue actions are the main area of the activity of state institutions that are assigned to give help for people who are in the conditions of threats. They concern to two main fields, namely – crisis management and general safety. The analysis of statute, active in Poland, points out at increasing role of professional improvable of officials and the employees of rescue departments as one of the determinants of their effectiveness. Taking into consideration difficult character of threats resistance, trainings have the great importance as their preconditions and character are the closest to the actions in real situations.

Keywords: safety, threat, rescue services, crisis management, defence of population, professional improvable.

УДК 338.434(477)

Здобувач С.Б. Соловій¹ – Ужгородський НУ

СТРУКТУРА ФАКТОРІВ ФОРМУВАННЯ ТА РОЗВИТКУ ФІНАНСОВОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ АГРАРНОГО ВИРОБНИЦТВА

Проаналізовано структурування факторів формування і розвитку фінансової інфраструктури аграрного виробництва у розрізі мега-, макро-, мезо- та мікрофакторів. Проаналізовано кожну з груп факторів та розкрито особливості їх сукупної й структурованої дії. Акцентовано увагу на необхідності здійснення перманентних ґрунтовних досліджень кожної з груп факторів з метою запобігання й усунення можливих негативних та посилення позитивних їх впливів на розвиток аграрного виробництва.

Ключові слова: фактор, структура, групи факторів, розвиток, аграрне виробництво.

Постановка проблеми. Актуальність вивчення факторів фінансової інфраструктури аграрного виробництва значною мірою визначається їх впливом на розвиток аграрного виробництва. Особливо актуальним є вивчення структури таких факторів та виявлення особливостей впливу окремих груп факторів. Адже результати таких досліджень дають змогу ефективніше організувати аграрне виробництво та управляти ним.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми формування і функціонування інфраструктури аграрного ринку досліджували у своїх працях такі вчені, як: П. Березівський, В. Бойко, В. Власов, П. Гайдуцький, О. Гуменюк, М. Дем'яненко, В. Зимовець, Л. Левківська, Ю. Коваленко,

¹ Наук. керівник: проф. В.П. Мікловда, д-р екон. наук

М. Малік, Л. Молдован, П. Саблук, Г. Черевко, О. Шпичак, В. Юрчишин та ін. Проблеми формування інфраструктури аграрного ринку досліджено у дисертаційних роботах останніх років В.П. Бралатана [1] М.М. Степанової [6], питання її фінансово-кредитного забезпечення вивчив Я.М. Гончарук [2]. Але низка питань, пов'язаних із вивченням факторів фінансової інфраструктури аграрного виробництва, залишаються невирішеними. Це й обумовило тему цієї роботи та постановку завдання дослідження.

Постановка завдання. Метою цієї роботи є висвітлення теоретичних аспектів впливу окремих груп факторів на формування і розвиток фінансової інфраструктури аграрного виробництва.

Виклад основного матеріалу дослідження. На нашу думку, найбільш прийнятним з точки зору якнайповнішого охоплення переліку всіх можливих факторів впливу на формування і розвиток фінансової інфраструктури аграрного виробництва є їх розгляд у розрізі мега-, макро-, мезо- та мікрофакторів. Основні індикатори мегафакторів структуровано у такі три основні групи, як: глобалізація, інформатизація, міжнародна міграція.

Макрофактори впливу на формування та розвиток фінансової інфраструктури аграрного виробництва окреслюються на загальнодержавному рівні. Особливості їх впливу у розрізі основних індикаторів наведено у табл. 1.

Варто зазначити, що вплив факторів макрорівня на формування та розвиток фінансової інфраструктури аграрного виробництва регіону є досить багатоплановим. Здебільшого специфіка такого впливу проявляється у створенні сприятливого середовища як для розвитку аграрного виробництва, так і фінансової сфери економіки. Адже кожна держава ставить перед собою різні цілі соціально-економічного розвитку, що знаходять своє відображення в державній політиці. Відповідно до чинного законодавства, яким формується державна політика в сфері аграрного виробництва, базовими напрямками розвитку інститутів його фінансової інфраструктури можуть бути: розширення доступу до кредитних ресурсів агровиробників та дрібних селянських господарств; розвиток лізингу техніки та агрообладнання; створення механізму страхування сільськогосподарських культур та майна; стимулювання до створення кредитних кооперативів; дії уряду спрямовані на розвиток сільських територій і підвищення конкурентоспроможності АПК тощо.

Необхідною умовою формування та розвитку ФІАВ у регіонах є сприятливі економічні умови у країні та конкурентно-ринкове середовище господарювання як агровиробників, так і фінансових організацій. Це сприяє розвитку багатоманітних форм господарської діяльності в аграрному секторі економіки, забезпеченню економічних відносин взаємодії реального й фінансового секторів економіки.

Соціально-культурні фактори, дія яких проявляється через довіру клієнтів до інститутів фінансової інфраструктури, рівень фінансової культури населення, якість життя людей, рівень освіти, здебільшого визначають якість клієнтів фінансової інфраструктури аграрного виробництва, моделюють їх поведінку, перетворюють потенційних клієнтів на фактичних.

Табл. 1. Макрофактори впливу на формування і розвиток фінансової інфраструктури аграрного виробництва*

Фактор	Основні індикатори	Загальна характеристика впливу на ФІАВ регіону	
		формування	розвиток
Державного впливу	Законодавча та нормативна база; політична стабільність; державна аграрна політика; грошово-кредитна політика держави; політичні взаємовідносини з іншими державами; державне регулювання та державні обмеження	Створення передумов для функціонування фінансової інфраструктури та аграрної сфери виробництва	Зростання/зменшення можливостей використання потенціалу фінансового сектора економіки
Економічні	Економічні умови господарювання; стабільність національної валюти; рівень інфляції; інвестиційний клімат; стан фінансового та валютного ринків; підприємницька активність; дефіцит фінансових ресурсів	Зростання/зменшення фінансової, інноваційної та ділової активності аграрних підприємств, формування кредитного та інвестиційного потенціалів фінансових інститутів	Взаємодія інститутів фінансово-кредитної інфраструктури
Ринкові	Потреби ринку в продуктах та послугах фінансової інфраструктури; стан та рівень розвитку ринкової інфраструктури аграрного сектору економіки; стан кон'юнктури аграрного ринку; конкурентне становище аграрних підприємств та фінансово-кредитних установ як на вітчизняному, так і на світовому ринку; однорідність товарів та послуг, що надаються суб'єктами ринку; самоорганізація ринку	Привабливість ринку або ринкового сегменту для конкретного аграрного підприємства чи фінансової установи	Розподіл ринкових часток між конкурентами, концентрація виробництва та капіталу, рівень ринкової активності
Соціально-культурні	Довіра клієнтів до інститутів фінансової інфраструктури, рівень фінансової культури населення, якість життя людей, рівень освіти	Втрата / додаткове збільшення кількості потенційних клієнтів	Конкуренція між фінансовими установами за клієнта
Інноваційно-інформаційні	Покриття території мережею Інтернет та її якість; суб'єкти, що впроваджували інноваційні та інформаційно-комунікаційні технології; інформаційно-ресурсне та технологічне забезпечення процесу управління фінансами та виробничим процесом в аграрній сфері; розвиток національної інформаційної інфраструктури; формування і розвиток пізнавальної економіки; впровадження ІКТ в усі сфери діяльності людини; накопичення інформації; цифрова нерівність; інформаційна безпека держави; науково-технічний потенціал	Створення кращих умов для отримання інформації, розширення функціональних можливостей взаємодії фінансових організацій з їх філіями	Новітні форми співпраці фінансових установ з аграрними підприємствами, створення передумов для якісної діяльності, розширення спектра послуг
Міжнародні	Участь у програмах міжнародного співробітництва, зокрема співробітництво України з Європейським Союзом в аграрній сфері; обсяги зовнішніх запозичень та іноземних інвестицій; діяльність міжнародних фінансових організацій; світова фінансово-економічна криза	Досвід міжнародних країн щодо формування фінансово-кредитної інфраструктури	Міжнародна конкурентоспроможність фінансово-кредитних організацій

*Розробка автора.

Істотний вплив мають інноваційно-інформаційні та міжнародні фактори, поєднання яких сприяє створенню кращих умов для функціонування суб'єктів ФІАВ регіону, розширенню можливостей взаємодії між ними, виникненню нових форм співпраці фінансових установ з аграрними підприємствами, створенню передумов для якісної діяльності та розширення спектра послуг, цим самим враховуючи міжнародний досвід та орієнтуючись на рівень міжнародної конкурентоспроможності фінансово-кредитних організацій.

Зокрема, Україна досягла значного прогресу в реалізації проекту міжнародної технічної допомоги "Виконання Україною зобов'язань щодо членства в СOT та реалізації Європейської політики добросусідства у сільському секторі". Наразі вітчизняне законодавство гармонізовано з європейськими директивами майже на 90 %. Таким чином, Україна та Європейський Союз завершили черговий етап співробітництва в аграрному секторі [7].

Наступна група факторів формування та розвитку фінансової інфраструктури аграрного виробництва регіону – це мезофактори. Вони формуються на регіональному рівні. Особливості їх впливу на ФІАВ регіону наведено у табл. 2.

Варто зазначити, що особливості впливу факторів мезорівня багато в чому збігаються із впливом факторів макрорівня. Це передусім пояснюється тим, що групи факторів є однорідні, хоча просторовий вимір їх формування та прояву є зовсім іншим [3, с. 155.]. На особливу увагу заслуговують фактори державного впливу, оскільки вплив органів місцевої влади на формування та розвиток фінансової інфраструктури аграрного виробництва регіону є значно слабшим, ніж органів загальнодержавного рівня. Проте чітка їх взаємодія у цьому процесі дає змогу досягнути бажаного результату.

Табл. 2. Мезофактори впливу на формування і розвиток фінансової інфраструктури аграрного виробництва*

Фактор	Основні індикатори	Загальна характеристика впливу на ФІАВ регіону	
		формування	розвиток
Державного впливу	Державна регіональна фінансова політика, регіональна політика в аграрному секторі; "перетягування" ресурсів до регіональних "центрів зростання" з прилеглих та периферійних територій; стратегічне бачення розвитку регіонів; відсутність мотивації та інертність місцевої влади щодо сприяння припливу інвестицій у регіон; обсяги фінансування з місцевих бюджетів	Пропорційність / диспропорційність соціально-економічного розвитку регіонів	Формування єдиного господарського простору країни, зміцнення міжрегіональних господарських зв'язків, становлення регіонів як конкурентоспроможних суб'єктів міжнародних економічних відносин
Територіальні	Соціально-економічний розвиток, рівень урбанізації, дотичність до державних кордонів, інвестиційна привабливість регіонів, рівень промислового і сільськогосподарського виробництва, екологічна ситуація; рівень розвитку ринкової та транспортної інфраструктури	Зосередженість суб'єктів фінансової інфраструктури на території регіону	Удосконалення територіальної організації

Економічні	Валовий регіональний продукт, грошові доходи населення, відносини власності, інфляційні сплески, зайнятість населення	Фінансово-економічний стан об'єктів інфраструктури аграрного виробництва	Розвиток аграрного регіонального бізнесу та розширення бізнес-підходів в галузі
Соціально-культурні	поінформованість фізичних і юридичних осіб про процеси, які відбуваються на фінансовому ринку регіону; мобільність населення; заборгованість із виплати заробітної плати; відплив трудового потенціалу з економічно слабзорозвинених регіонів; загострення соціальних проблем на периферії; менталітет	Орієнтування населення на прикладання праці, в тому числі створення нових робочих місць, не лише у пріоритетних галузях економіки	Розширення/звуження сфери прикладання праці в сільській місцевості
Ринкові	Монополізація регіональних ринків, зокрема продовольства та сільськогосподарської продукції; потенціал ємності внутрішніх регіональних ринків; однорідність товарів та послуг, які надаються;	Формування конкурентних відносин між фінансовими інститутами регіону, зміна їх кількості на ринку	Складність проникнення на ринок; характер розподілу ринкових часток між конкурентами
Інноваційно-інформаційні	Моніторинг аграрного ринку та фінансової інфраструктури; кількість користувачів мережі Інтернет; зміна структури зайнятості в аграрному виробництві; інноваційна активність аграрних підприємств; єдиний інформаційний простір регіону; нарощення інтелектуального потенціалу регіону; розвиток регіонального інноваційно-інформаційного кластера	Створення в регіоні інфраструктури, що забезпечуватиме інноваційний розвиток аграрного виробництва; зміна моделі функціонування та переорієнтація на модернізацію виробничих потужностей аграрних підприємств	Розвиток фінансових інститутів, що забезпечують безперервність фінансування бізнес проектів на всіх стадіях інноваційного циклу; використання інформаційних технологій для забезпечення неперервності процесу створення-споживання фінансових послуг
Міжнародні	Конкурентоспроможність сільськогосподарської продукції на внутрішньому та міжнародному ринках, транскордонне співробітництво; переорієнтація внутрішньодержавних економічних зв'язків регіонів на зовнішні;	Поглиблення світової співпраці, досвід сусідніх регіонів щодо розвитку аграрного виробництва та його фінансового забезпечення	Скорочення/зростання попиту на аграрну продукцію з боку світового аграрного ринку

*Розробка автора.

Розглянемо тепер особливості впливу факторів на формування та розвиток фінансової інфраструктури аграрного виробництва регіону, що виникають на рівні самих її елементів. Це такі групи мікрофакторів, як фінансово-економічна діяльність, система мотивацій, кадри, безпека, організаційні, інфраструктурні, комерційні та технологічні фактори. Частина цих факторів формує фінансово-економічне підґрунтя для формування та розвитку ФІАВ регіону, а інша – мотиваційну складову агровиробників щодо їх спонукання до більш інтенсивного споживання послуг суб'єктів фінансової інфраструктури (табл. 3).

Як бачимо, саме на цьому рівні під дією факторів значно чіткіше проявляються особливості формування та розвитку фінансової інфраструктури аграрного виробництва регіону та визначаються передумови для спрямування в аграрну сферу економіки істотних фінансово-кредитних потоків. Адже для розвитку ФІАВ регіону не достатньо лише потужностей самої інфраструктури

Табл. 3. Мікрофактори впливу на формування і розвиток фінансової інфраструктури аграрного виробництва регіону*

Фактор	Основні індикатори	Загальна характеристика впливу на ФІАВ регіону	
		формування	розвиток
Фінансово-економічна діяльність	Ефективність, ризикованість операцій; кредитна політика; фінансова стійкість; фінансові ризики використання фінансових ресурсів; чутливість до коливання міжнародних фінансових ринків; виплата страхового відшкодування; частка страхових премій у валовому регіональному продукті; рівень доходності та прибутковості	Ділова репутація фінансових установ	Надійність фінансової установи
Система мотивацій	Широкий ціновий діапазон на послуги; процентні ставки банків за операціями з клієнтами; врівноважена тарифна політика; висока платоспроможність страховика; досвід роботи фінансової установи	Завоювання довіри клієнтів	Охоплення масової аудиторії клієнтів
Організаційні	Спеціалізація або диверсифікація фінансових послуг; рівень взаємодії інфраструктурних об'єктів між собою; пропонування нових страхових продуктів; корпоративний імідж; реклама; сервіс; комунікативна політика	Розширення географії діяльності	Престижність і прогресивність
Кадри	Рівень кадрового забезпечення; рівень кваліфікації керівництва; правильний розподіл кадрів; якість кадрового менеджменту; стан внутрішнього контролю; співвідношення управлінського й виконавського штату працівників; інноваційна та інтелектуальна активність персоналу	Формування і використання трудового потенціалу	Ефективність прийняття управлінських рішень; зацікавленість працівників у зростанні виробничих результатів інституту фінансування
Безпека	Фінансова безпека аграрних підприємств, кредитно-фінансових установ, страхових компаній, інвестиційних фондів; банківські кризи; страхове шахрайство; форс-мажорні обставини	Можливість протистояти наявним та потенційним загрозам та усунути негативні фактори впливу на функціонування	Загроза банкрутства
Інфраструктурні	Відсутність вторинного ринку страхових послуг; відсутність механізму ефективної взаємодії банківського та страхового сектору економіки; рівень зв'язків з іншими суб'єктами фінансової інфраструктури	Стан регіональної мережі фінансових установ	Зручність розташування
Комерційні	Здатність до впровадження інновацій; якість співробітництва з клієнтами та партнерами; здатність швидко пристосовуватися до змін ринкової кон'юнктури; спеціалізація фінансових установ; неоднорідність ринку	Умови реалізації фінансово-кредитних послуг	Стимулювання \ дестимулювання через відповідну комерційну діяльність, комерційні відносини
Технологічні	Відповідність обладнання фінансових установ вимогам сучасності; поява нових технологій у конкурентів; розроблення власних банківських, страхових технологій; інформованість споживачів щодо спектру банківських, страхових продуктів і послуг; сучасні технології обслуговування; платіжні системи; комп'ютеризація фінансової сфери	Умови трудової діяльності; якість обслуговування	Економія живої та уречевленої праці; підвищення продуктивності

*Розробка автора

ри, велику роль тут відіграють особливості формування фінансових ресурсів аграрними підприємствами. По-перше, їм притаманна низька інвестиційна привабливість через доволі тривалі, на відміну від інших галузей економіки, період кругообороту фінансових і товарно-матеріальних ресурсів. По-друге, має місце висока мінливість майбутніх доходів, що обумовлюється неможливістю оптимального функціонування ринкового механізму саморегулювання цін на агропродукцію внаслідок нееластичного попиту. По-третє, приплив-відтік фінансових ресурсів має сезонний характер, що обумовлює необхідність періодичного залучення необхідних фінансових ресурсів із зовнішніх джерел. По-четверте, всередині самої галузі відбувається відтворення частини необхідних для забезпечення виробничого процесу матеріальних ресурсів. По-п'яте, неможливо залишити поза увагою під час формування потоку величину резервних засобів те, що має місце висока питома вага постійних витрат порівняно зі змінними, зумовленими особливостями формування основного й оборотного капіталу. У зв'язку із цим, ефективне залучення фінансових ресурсів в аграрне виробництво можливе за наявності доступних джерел коштів, акумульованих відповідною розвинутою фінансовою інфраструктурою регіону, та обов'язковій фінансовій підтримці держави.

На сьогодні, варто наголосити, що для формування і розвитку фінансової інфраструктури аграрного виробництва у регіонах та країні загалом настали не найкращі часи. Адже у державному бюджеті України на 2013 р. передбачено найменше фінансування АПК за останні 7 років. У 2013 р. бюджетна підтримка українських аграріїв становитиме менше на 30 % від коштів, які було передбачено на неї в держбюджеті у 2012 р. Наприклад, витрати на бюджетні програми "Фінансова підтримка заходів у агропромисловому комплексі" зменшено більш як у 10 разів, порівняно з 2012 р., до 97 млн грн. Фінансову підтримку з бюджету заходів у агропромисловому комплексі на умовах фінансового лізингу скорочено у 3,4 раза до 8,8 млн грн. [5]. Крім того, позиція України у рейтингу глобальної конкурентоспроможності у 2011/2012 рр. за рівнем розвитку фінансового ринку понизилась від 85 місця у 2008/2009 рр. до 119 місця. За останній рік зменшилась надійність банків, знизився рівень наявності фінансових послуг, погіршилось становище із захистом прав у фінансовій сфері (рис.) [4].

А ці тенденції безпосередньо впливають на пошквалювання чи послаблення процесів формування та розвитку фінансової інфраструктури аграрного виробництва у регіонах України.

Рис. Рейтинг фінансового ринку України у глобальній конкурентоспроможності [4]

Висновки. Отож, у сучасних умовах господарювання на формування та розвиток фінансової інфраструктури аграрного виробництва у регіоні впливає чимало факторів. До них відносять як внутрішні чинники макрорівня, обумовлені розвитком аграрного виробництва та елементами власне фінансової інфраструктури, мезорівня й макрорівня, тобто рівень регіону і держави та здійснювана ними політика по відношенню АПК й фінансової сфери, так і зовнішні фактори, обумовлені процесами в світовій економіці загалом (мега-рівень). Усі вони, незалежно від свого характеру дії (позитивний чи негативний вплив), утворюють суцільне середовище, в якому функціонують та взаємодіють агровиробники з інститутами фінансування. Зважаючи на те, що сучасний стан фінансової інфраструктури аграрного виробництва регіону можна охарактеризувати як етап її формування, то науковцям і практикам важливо проводити постійні ґрунтовні дослідження цих факторів з метою запобігання й усунення можливих негативних їх проявів та посилення позитивних акцентів у цьому процесі.

Література

1. Бралатан В.П. Формування регіональної інфраструктури аграрного ринку : дис. ... канд. екон. наук: спец. 08.00.03 – "Економіка та управління національним господарством" / В.П. Бралатан; НАУ ім. В.Н. Карабіна. – Харків, 2008. – 176 с.
2. Гончарук Я.М. Фінансово-кредитне забезпечення агропромислового комплексу регіону та основні напрямки підвищення його ефективності : дис. ... канд. екон. наук: спец. 08.00.08 – "Гроші, фінанси і кредит" / Я.М. Гончарук; Харківський національний університет ім. В.Н. Карабіна. – Харків, 2008. – 180 с.
3. Гринкевич С.С. Розвиток трудового потенціалу України в умовах формування інформаційного суспільства : монографія / С.С. Гринкевич. – Львів : Львівська КА, 2012. – 356 с.
4. Конкурентоспроможність економіки України: місце України в основних світових рейтингах. [Електронний ресурс]. – Доступний з http://www.me.gov.ua/control/publish/article/main?art_id=173714&cat_id=173713
5. Проект бюджету – 2013 на 70 % скорочує підтримку українських аграріїв. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.racurs.ua/news/3551>
6. Степанова М.М. Формування ринкової інфраструктури аграрних підприємств : дис. ... канд. екон. наук: спец. 08.00.04 – "Економіка та управління підприємствами" / М.М. Степанова; Південний філіал "Кримський агротехнологічний університет" НАУ. – Сімферополь, 2009. – 220 с.
7. Україна на 90 % гармонізувала своє законодавство в аграрній сфері з вимогами ЄС. [Електронний ресурс]. – Доступний з http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=245860333&cat_id=244276429.

Соловий С.Б. Структура факторів формування і розвитку фінансової інфраструктури аграрного виробництва

Проаналізована структуризація факторів формування і розвитку фінансової інфраструктури аграрного виробництва в разрізі мега-, макро-, мезо- і мікрофакторів. Проаналізована кожна із груп факторів і раскрыты особенности их совокупного и структурированного действия. Акцентировано внимание на необходимости осуществления перманентных основательных исследований каждой из групп факторов с целью предотвращения и устранения возможных негативных и усиления позитивных их влияний на развитие аграрного производства.

Ключевые слова: фактор, структура, группы факторов, развитие, аграрное производство.

Soloviy S.B. Structure of forming and development factors of financial infrastructure of agrarian production

The structure of factors of forming and development of financial infrastructure of agrarian production are given in the cut of mega-, makro-, mezo- and mikrofactors. All groups of factors are analysed and the features open up them the combined and structured action are examined. Attention is accented on the necessity of realization of permanent sound researches each of groups of factors for the aim of prevention and removal of possible negative and strengthening of their positive influences on development of agrarian.

Keywords: factor, structure, groups of factors, development, agrarian production.

УДК 657

Д.С. Сушко¹, канд. екон. наук

УДОСКОНАЛЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ АУДИТОРСЬКИХ ФІРМ В УМОВАХ РИНКУ

Розглянуто особливості діяльності аудиторських фірм з метою забезпечення ефективної системи контролю. Визначено місце аудиторських фірм на ринку аудиторських послуг. Обґрунтовано складові господарської діяльності аудиторських фірм. Визначено місце супутніх аудиторських послуг у діяльності аудиторських фірм.

Ключові слова: аудит, аудиторська діяльність, аудиторська фірма, господарська діяльність, аудиторські послуги.

Постановка проблеми. Сучасний етап соціально-економічного розвитку України виявив низку найважливіших питань, пов'язаних з функціонуванням різних форм господарювання та інтеграцією країни у світове співтовариство. Це, своєю чергою, вимагає кардинальних змін в управлінні економікою, перебудови системи організації, методології контролю за проходженням економічних процесів, від ефективного науково-практичного вирішення яких буде залежати економічний потенціал держави, стійкість його економічних і політико-правових структур. Особливої уваги в умовах розвитку ринку потребує аудит як системне економіко-правове та історико-культурне явище.

Практичні проблеми сучасного економічного розвитку країни пов'язані з невіршеністю найважливіших теоретичних питань у сфері аудиту. Одним з них, на наш погляд, є визначення статусу аудиту як виду господарської та професійної діяльності, визначення залежності економічної ефективності діяльності аудиторських фірм від якості надання аудиторських послуг.

Мета дослідження полягає у визначенні особливостей діяльності аудиторських фірм та їх впливу на рівень ефективності системи контролю та управління в державі, виявлення місця та ролі аудиторських фірм на ринку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми розвитку аудиту та аудиторської діяльності є об'єктом дослідження вітчизняних вчених, серед яких М.Т. Білуха, Ф.Ф. Бутинець, Г.М. Давидов, Н.І. Дорош, О.А. Петрик, О.Ю. Редько, В.С. Рудницький, В.Я. Савченко, Б.Ф. Усач, М.Я. Дем'яненко, К.П. Дудка, В.М. Жук, Л.С. Шатковська. Серед зарубіжних дослідників проблеми аудиту порушували Е.А. Аренс, Дж. Лоббек, Р. Адамс, Дж. Робертсон, Ф. Дефліз, Г. Дженнік, В. О'Рейли та ін. Вивчення наукових праць засвідчує високу зацікавленість вчених стосовно проблем аудиту, однак до тепе-

¹ ТОВ "Аудиторська компанія "П.С.П. Аудит", управляючий партнер